

Pradžia>Šeimos teisė ir paveldėjimas>Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės**Tėvų pareigos: vaiko globa ir bendravimo teisės**

Slovėnija

1 Ką iš tikrųjų reiškia teisinė sąvoka „tėvų atsakomybė“? Kokios yra asmens, turinčio tėvų atsakomybę, teisės ir pareigos?

Tėvų pareigos – teisinis ryšys, reglamentuojamas **šeimos teise**. Santykiai atsiranda gimus vaikui arba nustačius tėvystę ar motinystę. Slovėnijos teisinėje sistemoje nustatyta, kad nesutuokusiems tėvams gimę vaikai turi tokias pačias teises ir pareigas, kokias turi sutuokusiems tėvams gimę vaikai. Slovėnijos teisėje taikoma „visiško įvaikinimo“ sistema – tai reiškia, kad įvaikintų ir biologinių vaikų teisės ir pareigos vienodos.

Teisinis pagrindas nustatytas **Slovėnijos konstitucijos (Ustava Republike Slovenije) 54 straipsnyje**. Remiantis šio straipsnio nuostatomis, tėvų teisė ir pareiga – išlaikyti savo vaikus, suteikti jiems išsilavinimą ir juos išauginti. Ši teisė ir pareiga gali būti panaikinama arba apribojama tik dėl įstatyme išvardytų priežasčių, siekiant apsaugoti vaiko interesus. Nesutuokusiems tėvams gimę vaikai turi tokias pačias teises ir pareigas, kokias turi sutuokusiems tėvams gimę vaikai.

Tėvų teisė ir pareiga – užtikrinti, teikiant tiesioginę globą ir užsiimant darbu arba veikla, sėkmingą fizinį ir psichinį savo vaikų vystymąsi. Tėvų teisė ir pareiga – apsaugoti nepilnamečio vaiko gyvybę, asmeninį vystymąsi, teises ir interesus, kad vaikui būtų užtikrinta galimybė augti sveikam ir asmeninio vystymosi pusiausvyra, taip pat kad vėliau vaikas galėtų savarankiškai gyventi. **Tėvų valdžia** apima šias teises ir pareigas. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo [Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih] 4 straipsnis).

Tėvai turi saugoti savo vaiko interesus vykstant bet kokiai su vaiku susijusiai veiklai ir procedūroms. Jeigu tėvai, elgdamiesi pagal priimtus standartus ir kiek tai būtina siekiant rūpintis vaiku ir būti už jį atsakingu, tinkamai atsižvelgdami į vaiko asmenybę ir pageidavimus, patenkina vaiko materialinius, emocinius ir psichosocialinius poreikius, laikoma, kad jie apsaugo savo vaiko interesus. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 5a straipsnis)

Tėvai privalo užtikrinti savo vaikui sąlygas augti sveikam bei asmeninio vystymosi pusiausvyra, taip pat padėti vaikui išsiugdyti gebėjimą savarankiškai gyventi ir dirbti. Jie privalo savo vaiką išlaikyti ir išauginti, taip pat apsaugoti vaiko sveikatą ir gyvybę. Tėvų atsakomybė – kuo tinkamiau užtikrinti, kad jų vaikas, atsižvelgiant į vaiko gebėjimus, polinkį ir pageidavimus, turėtų galimybę įgyti išsilavinimą ir gauti profesinį mokymą. Vaikas turi teisę palaikyti ryšį su abiem tėvais, o abu tėvai turi teisę palaikyti ryšį su vaiku. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 102, 103 ir 106 straipsniai)

Tėvų **teisinės prievolės** savo vaikui nustatytos Prievolių kodekso (*Obligacijski zakonik*) 142 straipsnyje. Tėvai privalo atlyginti jaunesnio nei septynerių metų amžiaus vaiko padarytą žalą trečiajai šaliai, neatsižvelgiant į tai, ar jie atsakingi už padarytą žalą. Tėvai privalo atlyginti vyresnio nei septynerių metų amžiaus nepilnamečio vaiko padarytą žalą trečiajai šaliai, išskyrus jeigu jie gali įrodyti, kad jie neatsakingi už padarytą žalą.

Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 107 straipsniu reglamentuojamas **atstovavimas** vaikui jam palaikant ryšius su išoriniu pasauliu. Nepilnamečiams vaikams atstovauja jų tėvai. Jei nepilnamečiam vaikui turi būti oficialiai suteiktas tam tikras dalykas arba suteikta tam tikra informacija, tai padaryti gali bet kuris iš tėvų. Jeigu tėvai negyvena kartu, šį veiksmažį atlieka tas iš tėvų, su kuriuo vaikas gyvena. Jeigu vaiku rūpinasi ir jį augina abu tėvai, jie turi susitarti dėl vaiko nuolatinės gyvenamosios vietos ir dėl to, kuris iš jų bus atsakingas už visą korespondenciją vaiko vardu.

Vaiko **turtą valdo** vaiko tėvai, gindami vaiko interesus, iki kol vaikas tampa pilnamečiu. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 109 straipsnis)

2 Kaip paprastai nustatoma, kam priklauso tėvų atsakomybė už vaiką?

Tėvų valdžią vykdo tėvas ir motina. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 4 straipsnis)

Tėvai tėvų valdžią vykdo bendru sutarimu, atsižvelgdami į vaiko interesus. Jeigu tėvai negyvena kartu ir jiems nenustatyta bendra vaiko globa, jie bendru sutarimu ir atsižvelgdami į vaiko interesus priima sprendimą klausimais, turinčiais didelę reikšmę vaiko vystymuisi. Sprendimus dėl klausimų, susijusių su vaiko kasdieniu gyvenimu, priima tas iš tėvų, kuriam nustatyta vaiko globa. Jeigu vienas iš tėvų negali vykdyti tėvų valdžios, ją savarankiškai vykdo kitas iš tėvų. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 113 straipsnis)

Vienam iš tėvų mirus arba jeigu jis nežinomas, arba jeigu iš to asmens atimta tėvų valdžia ar veiksnumas, tėvų valdžią vykdo kitas iš tėvų. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 115 straipsnis)

3 Ar gali būti tėvų atsakomybė paskirta kitam asmeniui, jeigu tėvai negali arba nenori vykdyti pareigų savo vaikams?

Vaiko globą gali vykdyti kiti asmenys arba įstaiga. Jeigu tėvai vaikui nesirūpina ir jo neauklėja, arba siekiant atsižvelgti į vaiko interesus, arba jeigu esama kitų svarbių priežasčių, socialinių paslaugų centras (*Center za socialno delo*) gali paimti vaiką iš tėvų ir paskirti jį globoti **kitam asmeniui** arba **įstaigai**. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 120 straipsnis)

Jeigu vaikas neturi savo šeimos arba jeigu jis dėl įvairių priežasčių negali gyventi su savo tėvais, arba jeigu vaiko fiziniam ir psichiniam vystymuisi kelia grėsmę aplinka, kurioje jis gyvena, socialinių paslaugų centras gali paskirti vaikui **globą šeimoje**. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 157 straipsnis)

Globa šeimoje išsamiau reglamentuojama Globos šeimoje įstatymu (*Zakon o izvajanju rejniške dejavnosti*).

Vaiko globa gali būti paskirta **įtėviui (įmotei)**. Vaikas gali būti įvaikinamas tik jeigu jo tėvai nežinomi, jeigu metus laiko nežinoma tėvų gyvenamoji vieta, jeigu tėvai kompetentingoje įstaigoje yra įforminę sutikimą atiduoti vaiką įvaikinti arba jeigu tėvai yra mirę. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 141 straipsnis)

Socialinių paslaugų centras nepilnamečį vaiką, kuris neturi tėvų arba kuriuo tėvai nesirūpina, perduoda **globėjo** globai. Nepilnamečio vaiko globėjo atsakomybė – globoti vaiką taip, kaip tai darytų būdamas vienu iš vaiko tėvų. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 201 ir 202 straipsniai)

4 Jeigu tėvai nutraukia santuoką arba išsiskiria, kaip išsprendžiamas tėvų atsakomybės nustatymo atelyje klausimas?

Kartu negyvenantys ar išsiskirti ketinantys tėvai turi susitarti dėl savo vaikų globos, atsižvelgdami į savo vaikų interesus. Jie gali susitarti toliau lygiomis teisėmis globoti savo vaikus, paskirti globą vienam iš tėvų arba pasiskirstyti vaikus. Jeigu tėvai negali patys susitarti šiuo klausimu, socialinių paslaugų centras jiems padeda tai padaryti. Jeigu tėvai net ir padedant socialinių paslaugų centrui negali susitarti dėl savo vaikų globos, teismas, vieno iš tėvų arba abiejų tėvų prašymu, gali sutikti su tuo, kad globa būtų paskirta vienam iš tėvų arba kad vaikai būtų paskirstyti abiem tėvams. Teismas taip pat gali pats nuspręsti visų arba kelių vaikų globą paskirti trečiajam asmeniui. Prieš priimdamas sprendimą teismas privalo gauti socialinių paslaugų centro nuomonę dėl vaiko interesus. Teismas taip pat atsižvelgia į vaiko nuomonę, jeigu ją išreiškia pats vaikas arba asmuo, kuriuo vaikas pasitiki ir kurį pasirinko pats vaikas, ir jeigu vaikas yra pajėgus suprasti pateikiamos nuomonės svarbą ir pasekmes. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 105 straipsnis)

Panaikinęs santuoką teismas taip pat priima sprendimą dėl sutuoktinių bendrų vaikų globos ir išlaikymo ir dėl vaikų matymosi su tėvais. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 78 straipsnis)

Jeigu tėvai negyvena kartu ir jiems nenustatyta bendra vaiko globa, jie bendru sutarimu ir atsižvelgdami į vaiko interesus priima sprendimą klausimais, turinčiais didelę reikšmę vaiko vystymuisi. Sprendimus dėl klausimų, susijusių su vaiko kasdieniu gyvenimu, priima tas iš tėvų, kuriam nustatyta vaiko globa. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 113 straipsnis)

5 Jeigu tėvai sudaro sutartį dėl tėvų atsakomybės, kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis, kad sutartis būtų teisiškai įpareigojanti?

Kartu negyvenantys ar išsiskirti ketinantys tėvai turi susitarti dėl savo vaikų globos, atsižvelgdami į savo vaikų interesus. Jeigu susitaria dėl vaikų globos, tėvai gali prašyti, kad teismas ne ginčo tvarka priimtų sprendimą šiuo klausimu. Jeigu teismas nustato, kad susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą atmeta. Jeigu tėvai negali patys susitarti šiuo klausimu, socialinių paslaugų centras jiems padeda tai padaryti. Jeigu tėvai net ir padedant socialinių paslaugų centrui negali susitarti, vieno iš tėvų arba abiejų tėvų prašymu sprendimą priima teismas. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 105 straipsnis)

Kartu negyvenantys ar išsiskirti ketinantys tėvai susitaria dėl savo vaikų išlaikymo. Jeigu tėvai negali patys susitarti šiuo klausimu, socialinių paslaugų centras jiems padeda tai padaryti. Jeigu tėvai net ir padedant socialinių paslaugų centrui negali susitarti dėl savo bendrų vaikų išlaikymo, vieno iš tėvų arba abiejų tėvų prašymu sprendimą priima teismas. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 105a straipsnis)

Vaikas turi teisę palaikyti ryšį su abiem tėvais, o abu tėvai turi teisę palaikyti ryšį su vaiku. Palaikant šiuos ryšius visų pirma užtikrinama, kad būtų atsižvelgiama į vaiko interesus. Tas iš tėvų, su kuriuo vaikas gyvena ir kuriam paskirta vaiko globa, arba trečiasis asmuo, su kuriuo vaikas gyvena, turi susilaikyti nuo bet koks veiksmo, kuriuo vaikui trukdoma arba dėl kurio vaikas neturi galimybės palaikyti ryšio su kitu iš tėvų ar abiem tėvais, ir turi stengtis raginti vaiką išsugdyti tinkamą požiūrį į ryšius su kitu iš tėvų ar abiem tėvais palaikymą. Tas iš tėvų, kuris palaiko ryšį su vaiku, privalo susilaikyti nuo bet koks veiksmo, kuriuo trukdoma vaiką globoti ir auklėti. Jeigu tėvai susitaria dėl ryšių su vaiku palaikymo, jie gali prašyti, kad teismas ne ginčo tvarka priimtų sprendimą šiuo klausimu. Jeigu teismas nustato, kad susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą atmeta. Jeigu tėvai net ir padedant socialinių paslaugų centrui negali susitarti dėl ryšių palaikymo, vieno iš tėvų arba abiejų tėvų prašymu sprendimą priima teismas. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 106a straipsnis)

Vaikas taip pat turi teisę palaikyti ryšius su kitais asmenimis, kurie yra giminaičiai ir su kuriais vaikas palaiko artimesnius asmeninius ryšius, išskyrus jei tai prieštarauja vaiko interesams. Laikoma, jog šie asmenys – tai visų pirma vaiko seneliai, broliai ir seserys, pusbroliai ir pusseserės, ankstesni globėjai ir vieno iš tėvų ar kito iš tėvų ankstesnis arba dabartinis sutuoktinis ar nesantuokinis partneris. Dėl ryšių palaikymo turi susitarti vaiko tėvai, vaikas (jeigu vaikas yra pajėgus suprasti susitarimo svarbą) ir asmenys, su kuriais vaikas palaiko asmeninį ryšį. Jeigu jie negali patys susitarti šiuo klausimu, socialinių paslaugų centras jiems padeda tai padaryti. Susitikimų dažnumas ir pobūdis turi atitikti vaiko interesus. Jeigu vaiko tėvai, vaikas ir asmenys, su kuriais vaikas palaiko asmeninį ryšį, susitaria dėl ryšių palaikymo, jie gali prašyti, kad teismas ne ginčo tvarka priimtų sprendimą šiuo klausimu. Jeigu teismas nustato, kad susitarimas neatitinka vaiko interesų, jis prašymą atmeta. Jeigu pirmiau nurodyti asmenys net ir padedant socialinių paslaugų centrui negali susitarti, teismas priima sprendimą dėl ryšių palaikymo. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 106a straipsnis)

6 Jeigu tėvai negali susitarti dėl tėvų atsakomybės, kokios alternatyvios priemonės padeda šį konfliktą išspręsti nesikreipiant į teismą?

Jeigu tėvai negali patys susitarti, socialinių paslaugų centras jiems padeda tai padaryti. Jeigu tėvai net ir padedant socialinių paslaugų centrui negali susitarti, teismas priima sprendimą šiuo klausimu.

7 Jeigu tėvai kreipiasi į teismą, kokius su vaiku susijusius klausimus gali išspręsti teisėjas?

Teismas gali nuspręsti visų vaikų globą paskirti vienam iš tėvų arba paskirstyti vaikus abiem tėvams. Teismas taip pat gali pats nuspręsti visų arba kelių vaikų globą paskirti trečiajam asmeniui. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 105 straipsnis)

Teismas taip pat sprendžia dėl vaiko išlaikymo ir ryšių su juo palaikymo. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 105a, 106 ir 106a straipsniai)

Iš esmės sprendimą dėl ryšių palaikymo teismas priima atsižvelgdamas į vaiko interesus. Prie prašymo ar pareiškimo dėl ryšių palaikymo turi būti pridėtas kompetentingo socialinių paslaugų centro išduotas įrodymas, kad tėvai, centrui padedant, bandė susitarti dėl ryšių palaikymo. Teismas gali panaikinti arba apriboti teisę palaikyti ryšius, jeigu tai reikalinga siekiant apsaugoti vaiko interesus. Ryšiai neatitinka vaiko interesų, jeigu vaikui jie daro psichologinį spaudimą arba jeigu jie kelia pavojų vaiko fiziniam ar psichiniam vystymuisi. Teismas gali nuspręsti, kad ryšys su vaiku turi būti palaikomas prižiūrint trečiajam šaliai arba kad palaikant šį ryšį negali būti asmeninio kontakto ir santykio (t. y. turi būti bendraujama kitu būdu), jeigu priešingu atveju būtų kenkiama vaiko interesams. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 106 straipsnis)

Išlaikymas nustatomas tinkamai atsižvelgiant į pareiškėjo poreikius bei į asmens, kuris turi mokėti alimentus, materialines galimybes ir darbingumą. Nustatydamas vaikui mokėtinų alimentų sumą, teismas privalo atsižvelgti į vaiko interesus ir nustatyti tokią alimentų sumą, kokios pakaktų tinkamam vaiko fiziniam ir psichiniam vystymuisi užtikrinti. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 129 ir 129a straipsniai)

8 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa turi priklausyti tik vienam iš tėvų, ar tai reiškia, kad jis gali visus su vaiku susijusius klausimus spręsti nepasitaręs su antruoju iš tėvų?

Jeigu tėvai negyvena kartu ir jiems nenustatyta bendra vaiko globa, jie bendru sutarimu ir atsižvelgdami į vaiko interesus priima sprendimą klausimais, turinčiais didelę reikšmę vaiko vystymuisi. Jeigu jie negali patys susitarti kuriuo nors klausimu, socialinių paslaugų centras jiems padeda tai padaryti. Tas iš tėvų, kuriam paskirta vaiko globa, priima sprendimą su vaiko kasdieniu gyvenimu susijusiais klausimais. Jeigu tėvai net ir padedant socialinių paslaugų centrui negali susitarti dėl klausimų, turinčių didelę reikšmę vaiko vystymuisi, vieno iš tėvų arba abiejų tėvų prašymu sprendimą ne ginčo tvarka priima teismas. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 113 straipsnis)

9 Jeigu teismas nusprendžia, kad vaiko globa priklauso abiem tėvams, ką tai iš tikrųjų reiškia?

Tai reiškia, kad abu tėvai yra vienodai atsakingi už vaiko auklėjimą ir vystymąsi ir kad jie abu turi vaiku toliau rūpintis.

10 Į kokį teismą reikia kreiptis, jeigu norima pateikti pareiškimą dėl tėvų atsakomybės? Kokių oficialių reikalavimų reikia laikytis ir kokie dokumentai turi būti pridedami prie pareiškimo?

Dalykinė jurisdikcija nagrinėti šias bylas priklauso apygardos teismams (*okrožna sodišča*). (Civilinio proceso įstatymo [Zakon o pravdnem postopku] 32 straipsnis)

Teismui, kuriam priskirtoje teritorijoje yra atsakovo gyvenamoji vieta, priklauso bendroji **teritorinė jurisdikcija**. Jeigu Slovėnijos teismui jurisdikcija priklauso dėl to, kad Slovėnijoje yra atsakovo laikinoji gyvenamoji vieta, teismui, kuriam priskirtoje teritorijoje yra atsakovo laikinoji gyvenamoji vieta, priklauso bendroji teritorinė jurisdikcija. Be to, jeigu atsakovas turi ne tik nuolatinę gyvenamąją vietą, bet ir laikinąją gyvenamąją vietą kitoje vietovėje ir jeigu, atsižvelgiant į aplinkybes, gali būti daroma prielaida, kad atsakovas ten gyvens ilgesnį laiką, teismui, kurio veiklos teritorijoje yra atsakovo laikinoji gyvenamoji vieta, priklauso bendroji teritorinė jurisdikcija. (Civilinio proceso įstatymo 47 straipsnis)

Jeigu ginče dėl teisėto išlaikymo ieškovas yra išlaikymo reikalaujantis asmuo, jurisdikcija priklauso ne tik teismui, turinčiam bendrąją teritorinę jurisdikciją, bet ir teismui, kuriam priskirtoje teritorijoje yra ieškovo nuolatinė arba laikinoji gyvenamoji vieta. Jeigu ginče dėl teisėto išlaikymo, turinčiame tarptautinį aspektą, Slovėnijos teismas turi jurisdikciją dėl to, kad ieškovas yra vaikas, kurio nuolatinė gyvenamoji vieta yra Slovėnijoje, teismas, kuriam priskirtoje teritorijoje yra ieškovo nuolatinė gyvenamoji vieta, turi teritorinę jurisdikciją. Jeigu ginče dėl teisėto išlaikymo, turinčiame tarptautinį aspektą, Slovėnijos teismas turi jurisdikciją dėl to, kad ieškovas Slovėnijoje turi turto, iš kurio galėtų būti mokami alimentai, teismas, kuriam priskirtoje teritorijoje yra tas turtas, turi teritorinę jurisdikciją. (Civilinio proceso įstatymo 50 straipsnis)

Proceso šalys ir kiti dalyviai savo ieškinius, skundus ir kitus pareiškimu turi teikti **slovėnų kalba arba nacionalinės bendruomenės kalba**, oficialiai vartojama teisme. (Civilinio proceso įstatymo 104 straipsnis)

Ieškinyje būtina nurodyti konkretų prašymą ir išdėstyti pagrindinį bylos dalyką bei papildomus reikalavimus, ieškovo prašymą pagrindžiančius faktus, šiuos faktus patvirtinančius įrodymus ir kitą informaciją, kurią būtina pateikti kiekviename ieškinyje (Civilinio proceso įstatymo 180 straipsnis).

Pagal įstatymą pareiškimo nagrinėjimo procedūrą sudaro ieškinių pateikimas, nagrinėjimas, teisinių gynimo priemonių nustatymas, taip pat kiti ne bylos nagrinėjimo metu pateikti pareiškimai, pasiūlymai ar informacija. Pareiškimai turi būti išsamūs ir juose reikia nurodyti visas teisminei bylos nagrinėjimui reikalingas aplinkybes. Visų pirma privalo nurodyti: šalių teismą, vardus ir pavardes bei nuolatines ar laikinasias gyvenamąsias vietas arba įsisteigimo vietas, šalių ar jų teisiųjų atstovų ar įgaliotųjų asmenų vardus ir pavardes, ginčo dalyką ir pareiškimo turinį. Pareiškimą privalo pasirašyti pareiškėjas, išskyrus jei to neįmanoma padaryti dėl pareiškimo formos. Pareiškėjo originaliu parašu laikomas jo ranka pasirašytas parašas, taip pat saugus elektroninis parašas, patvirtintas kvalifikuotu sertifikatu. Jeigu pareiškime pateikiamas reikalavimas, atitinkama šalis privalo pareiškime nurodyti prašymą pagrindžiančius faktus ir, jeigu reikia, įrodymus. (Civilinio proceso įstatymo 105 straipsnis)

Teismo mokesčius būtina sumokėti pateikus ieškinį. Teismo mokesčius būtina sumokėti ne vėliau kaip iki teismo nustatyto termino, laikantis teismo mokesčių mokėjimo tvarkos. (Civilinio proceso įstatymo 105a straipsnis)

Pareiškimai turi būti teikiami **raštu**. Rašytiniu pareiškimu laikomas ranka surašytas arba atspausdintas ir paties pareiškėjo ranka pasirašytas pareiškimas (fizinis dokumentas) arba elektroninės formos pareiškimas, pasirašytas saugiu elektroniniu parašu, patvirtintu kvalifikuotu sertifikatu. Rašytinis pareiškimas siunčiamas paštu, elektroninėmis priemonėmis, naudojant ryšių technologijas, įteikiamas tiesiogiai įstaigai arba jį įteikia asmuo, kuris verčiasi pareiškimų įteikimo profesine veikla (komercinės paslaugos teikėjas). Elektroniniai pareiškimai elektroninėmis priemonėmis teikiami informacinėje sistemoje. Informacinė sistema automatiškai nusiunčia pareiškėjui patvirtinimą, kad pareiškimas gautas. Be to, pareiškimai gali būti teikiami naudojant iš anksto nustatytą arba kitaip parengtą formą. (Civilinio proceso įstatymo 105b straipsnis)

Pareiškimų, kuriuos reikia įteikti priešingai šaliai, turi būti pateikiama teismui tiek **egzempliorių**, kiek jų reikia teismui ir priešingai šaliai, ir tokia forma, kad teismas galėtų juos pateikti. Ši taisyklė taikoma ir priedams. Priešingai šaliai siųstini elektroniniu būdu teikiami pareiškimai ir priedai siunčiami viena kopija. Teismas parengia tiek elektroninių ar skenuotų kopijų, kiek jų reikia priešingai šaliai. (Civilinio proceso įstatymo 106 straipsnis) Prie pareiškimo gali būti pridėdami dokumentų **originalai arba kopijos**. (Civilinio proceso įstatymo 107 straipsnis)

11 Kokia tvarka yra taikoma šiais atvejais? Ar galima pasinaudoti pagreitinoto proceso tvarka?

Teismas sprendimą priima pagal civilinio proceso taisykles, išskyrus jeigu įstatyme nustatyta, kad teismas sprendimą priima ne ginčo tvarka. Teismai pirmumo tvarka nagrinėja Santuokos ir šeimos santykių įstatymu reglamentuojamus klausimus. (Santuokos ir šeimos santykių įstatymo 10a straipsnis) Jei bylinėjami dėl ginčų, susijusių su tėvų ir vaikų santykiais, teismas gali, kurios nors šalies siūlymu arba veikdamas savo nuožiūra, nustatyti laikinasias (laikinojo uždraudimo) priemones dėl vaikų globos ir išlaikymo, taip pat laikinasias priemones dėl teisės matytis panaikinimo arba apribojimo, arba dėl ryšių palaikymo būdo. Laikinosios priemonės nustatomos taikant Vykdyto ir ieškinių užtikrinimo įstatyme (*Zakon o izvršbi in zavarovanju*) nustatytas procedūras. (Civilinio proceso įstatymo 411 straipsnis)

12 Ar galima gauti teisinę pagalbą bylinėjimosi išlaidoms padengti?

Taip, gali būti teikiama teisinė pagalba procedūros įgyvendinimo išlaidoms padengti. Apygardos teismo pirmininkaujantis teisėjas priima sprendimą dėl teisinės pagalbos skyrimo. (Teisinės pagalbos įstatymo [*Zakon o brezplačni pravni pomoči*] 2 straipsnis)

Teisinė pagalba gali būti teikiama kaip teisinė konsultacija ir kitos įstatyme nustatytos teisinės paslaugos, ji gali būti teikiama dėl visų formų teisinės apsaugos užtikrinimo, visuose Slovėnijos bendrosios jurisdikcijos teismuose ir specializuotuose teismuose, Slovėnijos konstituciniame teisme (*Ustavno sodišče Republike Slovenije*) bei visose Slovėnijos institucijose, įstaigose ir subjektuose, kurie yra kompetentingi nagrinėti ginčus ne teisme ir priimti sprendimą dėl reikalavimo sumokėti teismo proceso išlaidas netaikymo. (Teisinės pagalbos įstatymo 7 straipsnis)

Pagal šį įstatymą teisę gauti teisinę pagalbą turi: 1) Slovėnijos piliečiai; 2) užsienio piliečiai, turintys leidimą nuolat arba laikinai gyventi Slovėnijoje, ir pilietybės neturintys asmenys (asmens be pilietybės), kurie teisėtai gyvena Slovėnijoje; 3) kiti užsienio piliečiai laikantis abipusiško sąlygų arba tarptautinėse sutartyse, kurių privalo laikytis Slovėnija, nustatytomis sąlygomis ir atvejais; 4) nevyriausybinės organizacijos ir asociacijos, kurios nesiekia pelno, gina viešąjį interesą ir yra įregistruotos atitinkamame registre pagal taikomus teisės aktus, ginčiuose, susijusiuose su veiklos vykdymu ginant viešąjį interesą arba siekiant jų įstatuose nurodytų tikslų; 5) kiti asmenys, kurie pagal įstatymą arba tarptautinę sutartį, kurios privalo laikytis Slovėnija, turi teisę gauti teisinę pagalbą. (Teisinės pagalbos įstatymo 10 straipsnis)

Teisę gauti teisinę pagalbą turintis asmuo gali bet kuriuo teismo proceso etapu prašyti suteikti teisinę pagalbą. Priimant sprendimą dėl prašymų suteikti teisinę pagalbą nustatoma pareiškėjo finansinė padėtis ir kitos įstatyme apibrėžtos aplinkybės. (Teisinės pagalbos įstatymo 11 straipsnis)

13 Ar galima apskusti teismo sprendimą dėl tėvų atsakomybės?

Taip, priimti sprendimus dėl skundų, susijusių su apygardos teismo sprendimais dėl tėvų pareigų, kompetentingas aukštesnės instancijos teismas (*višje sodišče*). (Civilinio proceso įstatymo 35 straipsnis) Skundas gali būti teikiamas sprendimą priėmusiam pirmosios instancijos teisme, pateikiant reikiamą kiekį kopijų teismui ir priešingai šaliai. (Civilinio proceso įstatymo 342 straipsnis)

14 Tam tikrais atvejais, kad būtų įvykdytas sprendimas dėl tėvų atsakomybės, gali prireikti kreiptis į teismą. Į kokį teismą reikia kreiptis ir kokia tvarka yra taikoma?

Vykdyto procesas nustatytas Vykdyto ir ieškinių užtikrinimo įstatyme. Jeigu įstatyme kitaip nenustatyta, vietos teismui (*okrajno sodišče*) priklauso dalykinė jurisdikcija leisti vykdyti. (Vykdyto ir ieškinių užtikrinimo įstatymo 5 straipsnis)

Teismas, kuriam priklauso teritorinė jurisdikcija priimti sprendimą dėl siūlymo vykdyti teismo sprendimą dėl vaiko globos ir dėl vykdyto užtikrinimo, – tai teismas, kuriam priskirtoje teritorijoje yra asmens, kuriam paskirta globa, nuolatinė arba laikinoji gyvenamoji vieta, arba teismas, kuriam priskirtoje teritorijoje yra asmens, dėl kurio pateiktas prašymas vykdyti sprendimą, nuolatinė arba laikinoji gyvenamoji vieta. Teismui, kuriam priskirtoje teritorijoje yra vaikas, taip pat priklauso teritorinė jurisdikcija priimti sprendimą dėl tiesioginio vykdymo. (Vykdyto ir ieškinių užtikrinimo įstatymo 238a straipsnis)

Pagal vykdomąjį raštą prievolė pristatyti vaiką tenka asmeniui, su kuriuo susijusi vykdyto priemonė, asmeniui, nuo kurio valios priklauso vaiko pristatymas, ir asmeniui, su kuriuo vaikas yra tuo metu, kai raštas paskelbiamas. Teismas vykdomajame rašte paskelbia, kad prievolė pristatyti vaiką taip pat galioja bet kuriam kitam asmeniui, su kuriuo vaikas yra tuo metu, kai įgyvendinama vykdyto prievolė. (Vykdyto ir ieškinių užtikrinimo įstatymo 238c straipsnis)

Atsižvelgdamas į visas bylos aplinkybes ir siekdamas apsaugoti vaiko interesus, teismas priima sprendimą dėl to, ar sprendimo dėl vaiko globos vykdymui užtikrinti reikia skirti baudą asmeniui, su kuriuo susijęs vykdomasis raštas, arba ar reikia paimti vaiką ir jį perduoti asmeniui, kuriam paskirta vaiko globa. (Vykdyto ir ieškinių užtikrinimo įstatymo 238č straipsnis)

15 Ką reikia padaryti, kad kitos valstybės narės teismo priimtas sprendimas dėl tėvų atsakomybės būtų pripažintas ir vykdomas šioje valstybėje narėje?

Teismo sprendimas dėl tėvų pareigų pripažįstamas ir vykdomas pagal Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2201/2003. Teismas priima sprendimą ne ginčo tvarka, laikydamasis Neteisminio civilinio proceso įstatymo (*Zakon o nepravdnem postopku*) nuostatų.

16 Į kurį šios valstybės narės teismą reikia kreiptis norint užginčyti kitos valstybės narės teismo sprendimo dėl tėvų atsakomybės pripažinimą? Kokios procedūros taikomos tokiais atvejais?

Visi apygardos teismai kompetentingu tvarkyti prašymus paskelbti teismo sprendimą vykdytinu.

Teismas, paskelbęs teismo sprendimą vykdytinu, yra kompetentingas taikyti teisinės gynimo priemones pagal teismo sprendimą, kuriuo tam tikras teismo sprendimas paskelbiamas vykdytinu.

Teismas priima sprendimą ne ginčo tvarka, laikydamasis Neteisminio civilinio proceso įstatymo nuostatų.

[Apygardos teismų sąrašas](#) (244 Kb)

17 Kokios šalies teisė taiko teismas procese dėl tėvų atsakomybės, jei vaikas ar bylos šalys negyvena šioje valstybėje narėje arba yra skirtingų šalių piliečiai?

Pagal Tarptautinės privatinės teisės ir proceso įstatymą (*Zakon o mednarodnem zasebnem pravu in postopku*) tėvų ir vaikų santykiai nustatomi pagal šalies, kurios piliečiai jie yra, teisę. Jeigu tėvai ir vaikai yra skirtingų šalių piliečiai, taikoma šalies, kurioje yra jų visų nuolatinė gyvenamoji vieta, teisė. Jeigu tėvai ir vaikai yra skirtingų šalių piliečiai ir jų gyvenamoji vieta yra ne toje pačioje šalyje, taikoma vaiko pilietybės šalies teisė. (42 straipsnis)

Paskutinis naujinimas: 09/08/2019

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos Europos teismo tinklo kontaktinės įstaigos. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Nei Europos teismas, nei Europos Komisija nepriima atsakomybės ar įsipareigojimų dėl šiame dokumente pateiktos arba nurodytos informacijos arba duomenų. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisyklės rasite puslapyje „Teisinė informacija“.